

Duża sztuka do Debrzna puka!

Raport z badania potencjału kulturowego mieszkańców

Czerwiec 2022

SPIS TREŚCI

Czego dotyczyło badanie?	3
Jak przeprowadziliśmy badanie i kogo badaliśmy?	4
Czas wolny badanych mieszkańców i mieszkank	7
Centrum Kultury Sportu i Turystyki miejscem kultury i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców ..	11
Potencjał kulturotwórczy mieszkańców	16
Współpraca na rzecz kultury	23
Rekomendacje dotyczące budowania lokalnej kultury	29
Rekomendacje dotyczące realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców.....	31

CZEGO DOTYCZYŁO BADANIE?

Badanie zrealizowaliśmy w ramach projektu Duża sztuka do Debrzna puka! - badanie potencjału kulturowego mieszkańców, który realizuje Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Debrznie w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne Edycja 2022 finansowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury.

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy lokalnej zostaną wykorzystane w trakcie drugiej części projektu – realizacji inicjatyw kulturalnych mieszkańców. Stanowiąc będą wytyczne, w którą stronę kreować lokalne działania kulturalne. Zebrane informacje posłużą też do planowania bieżących działań Centrum Kultury w Debrznie i budowania ram współpracy w oparciu o lokalną kulturę.

Główne pytania badawcze jakie sobie postawiliśmy:

- › Jaki jest potencjał społeczno-kulturalny Gminy Debrzno?
- › Jaki jest poziom współpracy w obszarze kultury w Gminie Debrzno?
- › Jakie są potrzeby społeczne i kulturalne w zakresie spędzania czasu wolnego mieszkańców gminy Debrzno?
- › Jaki jest wizerunek Centrum Kultury Sportu i Turystyki jako gminnej instytucji odpowiedzialnej za kreowanie kultury w Gminie Debrzno?

Badanie przeprowadziły badaczki i badacze z Pracowni Zrównoważonego Rozwoju oraz pracownice Centrum Kultury Sportu i Turystyki.

Raport opracowała Joanna Suchomska.

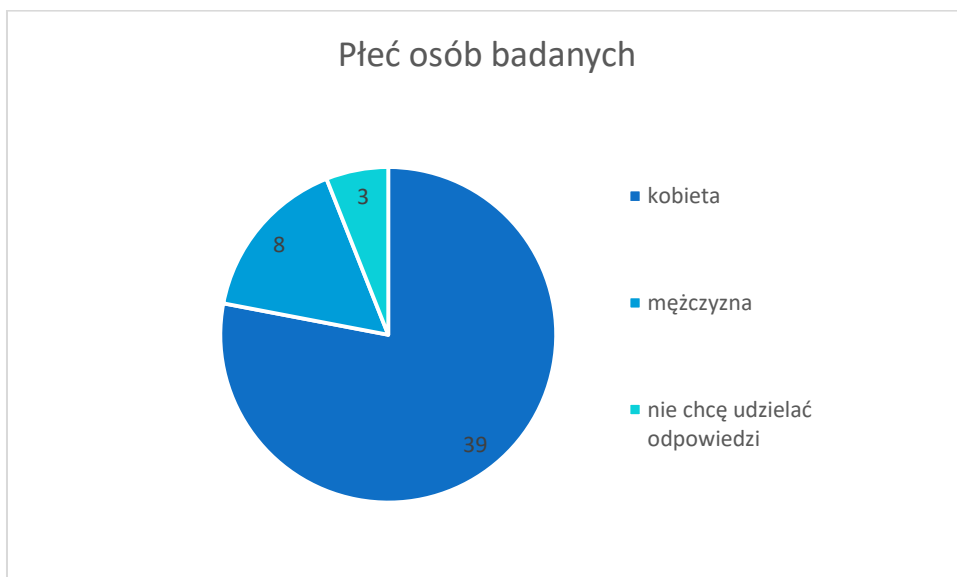
JAK PRZEPROWADZILIŚMY BADANIE I KOGO BADALIŚMY?

Badanie zrealizowaliśmy w okresie od kwietnia do maja 2022 roku.

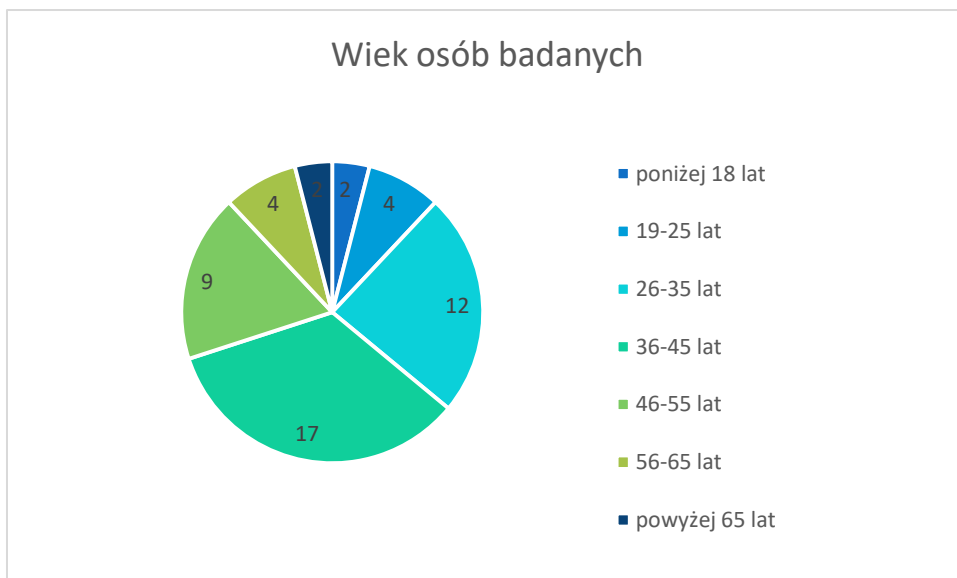
W celu odpowiedzi na postawione pytania badawcze przeprowadziliśmy:

- › badanie kwestionariuszowe na próbie niereprezentatywnej wśród mieszkańców Gminy Debrzno, ze szczególnym uwzględnieniem miasta Debrzno,
- › drzewa marzeń – plansze, na których mieszkańcy mogli wpisywać swoje pomysły i oczekiwania
- › wywiady indywidualne z lokalnymi działaczami kulturalnymi i społecznymi, twórcami lokalnej kultury (10 wywiadów),
- › badania fokusowe oraz warsztaty diagnostyczne z lokalnymi działaczami kulturalnymi i społecznymi, twórcami lokalnej kultury, przedstawicielami sołectw i świetlic wiejskich (3 warsztaty),
- › happening pod hasłem Kolory kultury, który pełnił również funkcje diagnostyczne.

Badanie kwestionariuszowe przeprowadziliśmy na próbie celowej udostępniając wydrukowane kwestionariusze w Centrum Kultury, Bibliotece i świetlicach wiejskich. W badaniu wzięli również udział pozostali mieszkańcy Gminy Debrzno (próba ochotnicza) wypełniając kwestionariusz internetowy. Łącznie otrzymaliśmy 50 wypełnionych kwestionariuszy od mieszkańców.

Płeć osób badanych, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 50

Wiek osób badanych, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 50

Wśród osób wypełniających kwestionariusz ankiety **39 to mieszkańcy miasta Debrzna**, pozostali badani wskazali na następujące miejscowości: Strieczona, Uniechów, Buchowo, Stare Gronowo, Cierzenie, Kamień Krajeński.

W warsztatach diagnostycznych w Strzeconie wzięło udział 11 osób.

Fot . Warsztaty diagnostyczne w Strzeconie, 8 kwietnia 2022 r.

W wywiadach oraz warsztatach diagnostycznych w Centrum Kultury wzięło udział 12 osób.

Fot . Warsztaty diagnostyczne w Centrum Kultury, 8 kwietnia 2022 r.

W warsztatach diagnostycznych w Starym Gronowie wzięło udział 7 osób.

Fot . Warsztaty diagnostyczne w Starym Gronowie, 28 kwietnia 2022 r.

W happeningu Kolory kultury wzięło udział 150 osób.

Fot. Happening pod hasłem Kolory kultury, 30 kwietnia 2022 r.

CZAS WOLNY BADANYCH MIESZKAŃCÓW I MIESZKANEK

Osoby, które wzięły udział w badaniu ankietowym i podzieliły się swoimi doświadczeniami oraz refleksjami odnośnie spędzania czasu wolnego to w zdecydowanej większości osoby aktywne zawodowo. Z tego względu wskazują na **weekendy, część z nich tylko niedziele oraz na godziny późno popołudniowe w tygodniu jako przestrzenie, w których dysponują czasem wolnym.**

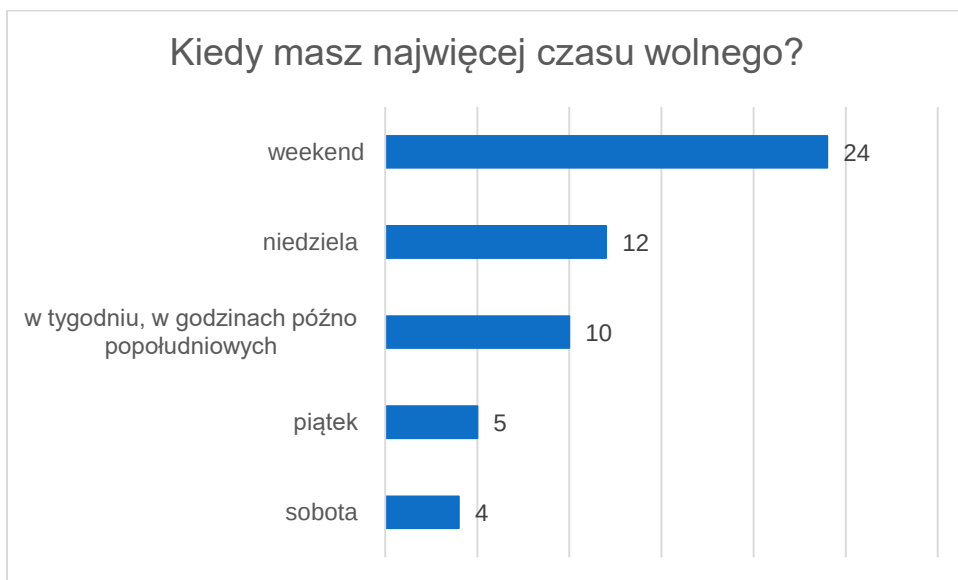
Ludzie pracują, ludziom się czasami nie chce. Jeżeli coś się dzieje w tygodniu to pewnie trzeba się liczyć z tym, że ta frekwencja będzie niska. Ale jeżeli coś się dzieje w weekend, no to może bardziej zachęcić.

(cytat z wywiadu)

Czas wolny od czasu pracy to dla naszych badanych przede wszystkim **możliwość dobrej zabawy i rozrywki, perspektywa spędzenia go z rodziną czy po prostu oderwanie się od codzienności.** Dla połowy osób biorących udział w badaniu ankietowym ważne jest też, aby **czas wolny przeznaczyć na rozwój zainteresowań i pasji.**

Badana część mieszkańców spędza swój czas wolny głównie czytając książki, rekreacyjnie na świeżym powietrzu czy oglądając filmy, seriale i telewizję. W czasie wolnym zajmują się

też swoimi pasjami: ogrodnictwem, rękodziełem i różnego rodzaju pracami ręcznymi, sportem czy rozwojem umiejętności artystycznych: śpiew, taniec, rysunek, fotografia, aktorstwo to dziedziny kultury, które zajmują badanych mieszkańców Debrzna.

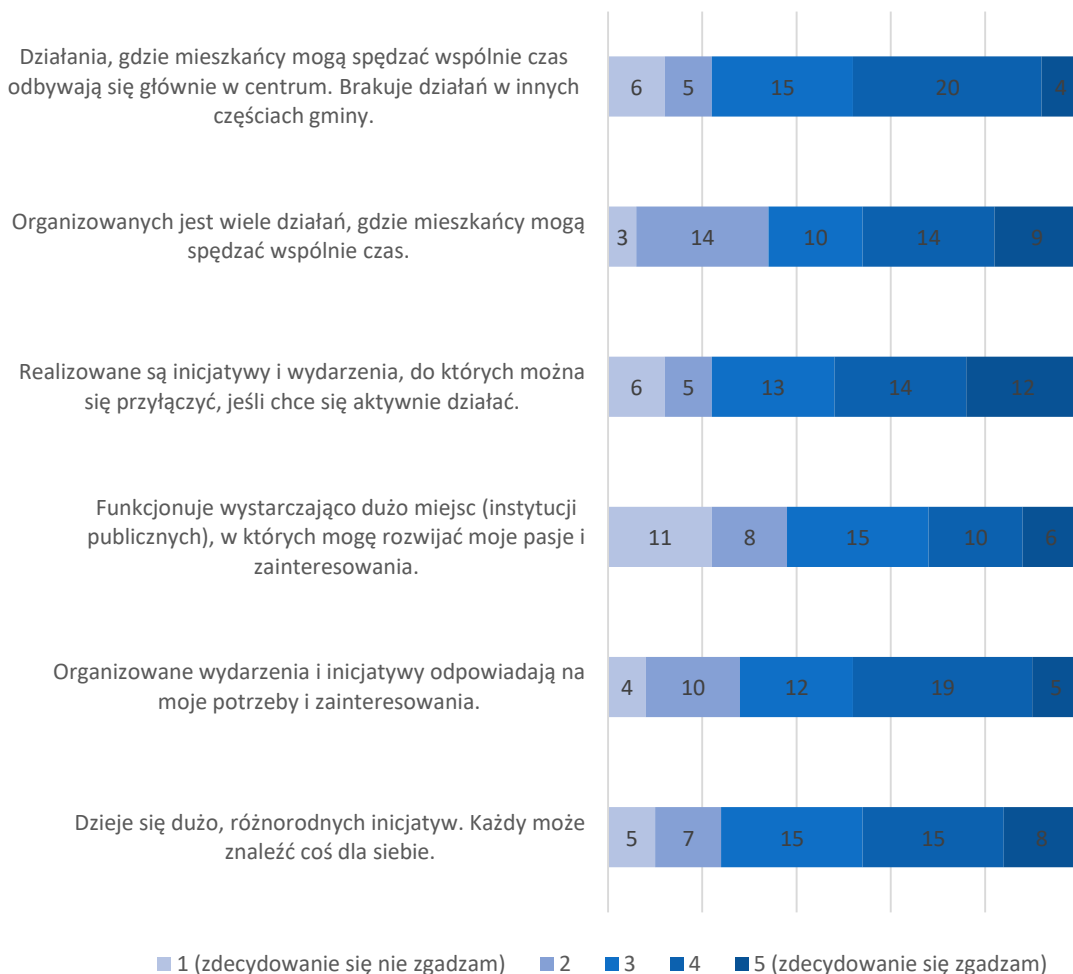
Czas wolny badanych mieszkańców, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 50

Czas wolny badanych mieszkańców, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 50

Ważnym, z perspektywy diagnozy potencjału lokalnej kultury było pytanie o postrzegane przez badanych mieszkańców i mieszkanki możliwości spędzania czasu wolnego w gminie. Zebrane wyniki nie pokazują jednoznacznego obrazu możliwości kulturalno-społecznych będących w zasięgu badanych. Połowa z nich jest zdania, że **organizowane w gminie wydarzenia i inicjatywy odpowiadają na potrzeby, pozwalają mieszkańcom spędzać czas wspólnie, a różnorodność działań sprawia, że każdy może znaleźć coś dla siebie**. Organizowane wydarzenia stwarzają też zdaniem blisko połowy badanych możliwość aktywnego zaangażowania się w ich realizację. **Jednak połowa badanych niezupełnie bądź wcale nie zgadza się tymi opiniami dotyczącymi lokalnych inicjatyw kulturalnych**. O ile znaczna część badanych mieszkańców nie ma zastrzeżeń do organizowanych wydarzeń, o tyle zdecydowana większość z nich wskazuje, że **w gminie jest niedostateczna ilość miejsc, w których mogą realizować swoje pasje i zainteresowania**. Wśród osób wypełniających ankietę istnieje też przekonanie, że **kultura w gminie tworzona jest przede wszystkim w Debrznie**. Należy jednak zaznaczyć, że zdecydowana większość tych osób to właśnie mieszkańcy centralnej miejscowości w gminie, którzy niekoniecznie muszą orientować się, co dzieje się w pozostałych częściach gminy. Z kolei informacje pozyskane od lokalnych liderów spoza centralnej miejscowości w gminie wskazują na podobną prawidłowość. To mieszkańcy wiejskich miejscowości nie mają wystarczającej informacji o tym, co organizowane jest w Debrznie czy konkretnie w Centrum Kultury. **Kultura, aktywność społeczna i czas wolny mieszkańców wiejskiej części gminy koncentruje się przede wszystkim wokół ich miejscowości zamieszkania**. To świetlice wiejskie i miejscowi organizatorzy życia społecznego: stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich, sołtysi, ochotnicze straże pożarne pełnią kulturotwórczą rolę na wsiach.

Jak oceniasz możliwości spędzania wolnego czasu w naszej gminie?

Czas wolny badanych mieszkańców, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 50

Badani mieszkańcy proponują różne działania, które mogłyby uzupełnić obecną ofertę spędzania czasu w gminie. Przy czym należy podkreślić, że wśród odpowiedzi trudno wskazać któreś jednoznacznie dominujące, a znacząca część osób badanych stwierdziła, że nie brakuje żadnych działań. Wracając jednak do propozycji wskazujemy te, które pojawiły się najczęściej: koncerty (w tym muzyki poważnej i poezji śpiewanej), spektakle teatralne (w tym spotkania z profesjonalnym teatrem), spotkania autorskie i z ciekawymi osobami, potańcówki, warsztaty kulinarne.

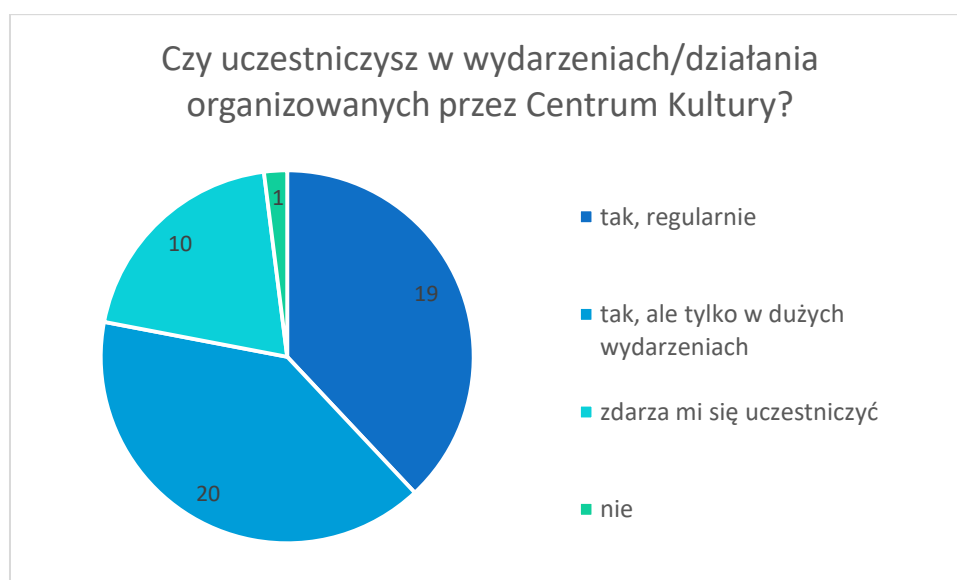
Badani zwrócili także uwagę, że niedostateczna jest oferta skierowana do osób dorosłych, ale także do całych rodzin i osób ze specjalnymi potrzebami (osób z niepełnosprawnościami).

CENTRUM KULTURY SPORTU I TURYSTYKI MIEJSCEM KULTURY I SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO DLA MIESZKAŃCÓW

Centrum Kultury, które dominującą część swoich działań organizuje w Debrznie jest dość wyraźnie identyfikowane przez badanych mieszkańców. **Kojarzy się przede wszystkim z zabawą, rozrywką i miejskimi imprezami oraz miejscem, gdzie organizowane są liczne wydarzenia i tworzona jest kultura. Wśród skojarzeń dominowało także nawiązanie do dzieci, jako głównej, w świadomości badanych, grupy odbiorców działań CK. Wyraźne były także konotacje badanych z biblioteką oraz kinem.**

O wizerunku Centrum Kultury wśród badanych można pośrednio wnioskować analizując wydarzenia, które badani wskazali jako ciekawe i warte powtórzenia. Wśród odpowiedzi pojawiają się te wskazujące na integracyjną i rozrywkową rolę kultury: kino plenerowe, koncerty, potańcówki i dyskoteki, szanty, Dzień Dzika, festyny. Wniosek ten wzmacniają także wyniki mówiące o dominujących potrzebach badanych w ich czasie wolnym – rozrywka, odpoczynek oraz spędzanie czasu wspólnie z rodziną.

Przekonanie badanych dominującej integracyjnej i rozrywkowej roli CK może być także kształtowane poprzez uczestnictwo ankietowanych w wydarzeniach organizowanych przez instytucję. Blisko połowa z nich wskazuje, że uczestniczy tylko w dużych wydarzeniach, takich, które często wspomniane były jako ciekawe i warte kontynuowania.

Uczestnictwo badanych w działaniach Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 50

Uczestnictwo badanych w działaniach Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 50

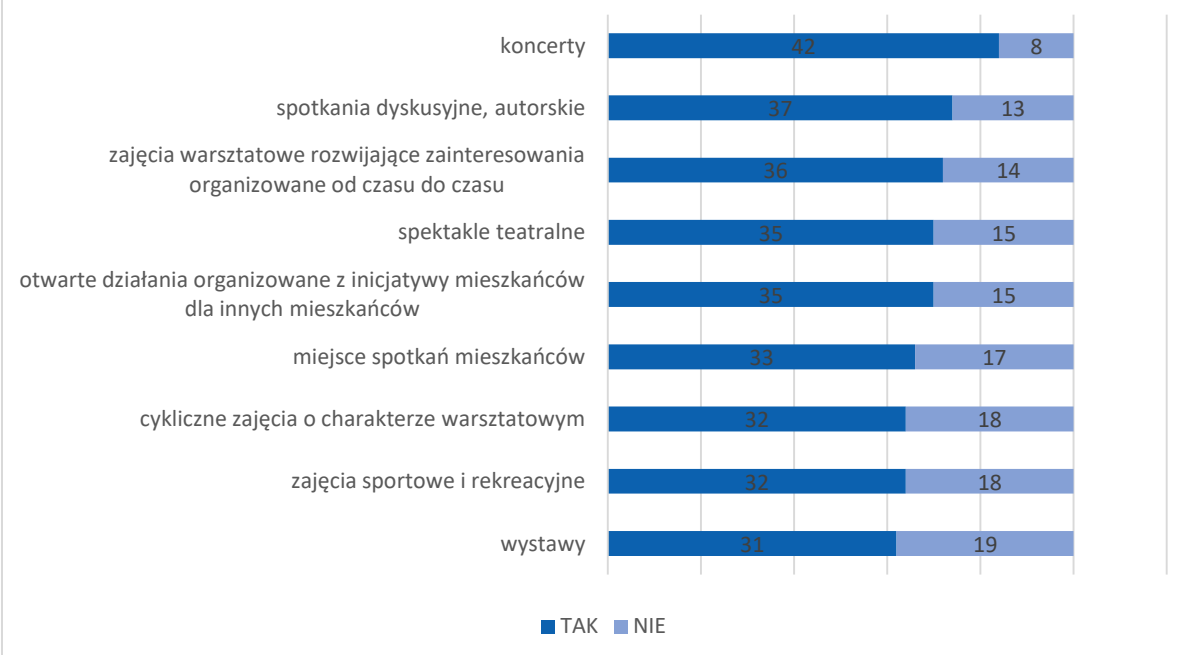
Jednocześnie część badanych, która zidentyfikowała siebie jako osoby, które rzadko uczestniczą w wydarzeniach organizowanych przez Centrum Kultury wskazała, że **oferta CK nie do końca jest zgodna z ich potrzebami: brakuje działań, z którymi badani mogliby się zidentyfikować jako grupa wiekowa czy po prostu jako osoby zainteresowane podejmowanym tematem czy konkretnym wydarzeniem**. Wśród nieuczestniczących są także osoby, które samodzielnie realizują się w czasie wolnym, ale też i badani, którzy posiadają bariery w dostępie do uczestnictwa w kulturze (nie mają z kim zostawić dziecka). Trudno wśród odpowiedzi badanych znaleźć też jednoznaczne wskazania na to, jaka forma działań realizowanych przez Centrum Kultury mogłaby zachęcić mieszkańców do uczestnictwa. **Chociaż liczba osób uczestniczących w badaniu jest niewielka, zarysowuje się pewne zróżnicowanie potrzeb. Zdecydowana większość mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu nastawiona jest na duże wydarzenia, o charakterze rozrywkowym i integracyjnym. Widoczna jest jednak znacząca grupa oczekująca działań nastawionych na rozwój zainteresowań, wymagających większego zaangażowania po stronie uczestnika i być może bardziej kameralnej formy wydarzeń.**

Jeżeli nie uczestniczysz w wydarzeniach/zajęciach organizowanych w Centrum Kultury lub uczestniczysz w nich rzadko, to dlaczego?

Uczestnictwo badanych w działaniach Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 39

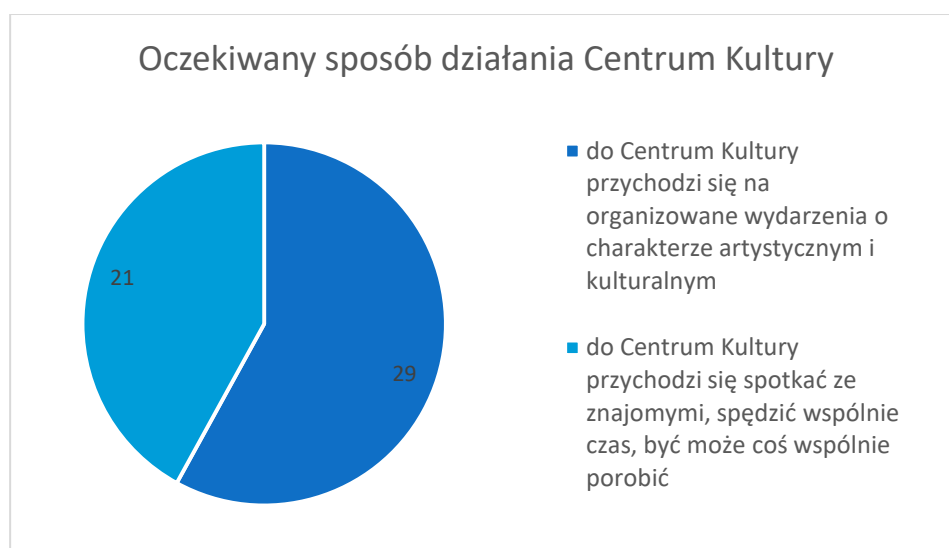
Jaka forma działań realizowanych przez Centrum Kultury mogłaby Cię zachęcić do uczestnictwa?

Uczestnictwo badanych w działaniach Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi = 50

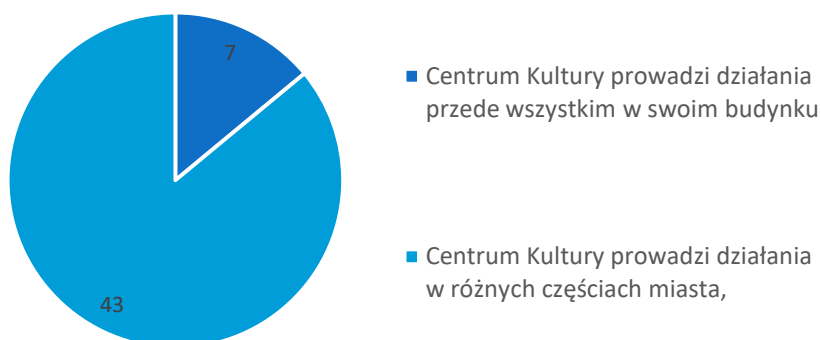
Ta polaryzacja potrzeb widoczna jest także w oczekiwanym przez badanych sposobie działania Centrum Kultury. **Nieznacznie ponad połowa osób wyobraża sobie, że Centrum Kultury powinno pełnić rolę impresariatu, gdzie przychodzi się na organizowane wydarzenia o charakterze artystycznym i kulturalnym.** Jednak podobna liczba ankietowanych oczekuje, że Centrum Kultury będzie także miejscem spotkań i integracji mieszkańców.

Badani wyraźnie oczekują jednak, że **działania realizowane przez Centrum Kultury opuszczą mury instytucji i przeniosą się także do innych części miasta i gminy.** Co ponownie współgra z wysokim poziomem uczestnictwa badanych w wydarzeniach plenerowych organizowanych przez CK. Mieszkańcy, którzy wzięli udział w badaniu wykazują także **znaczące zainteresowanie nawiązywaniem do historii i lokalnych tradycji w działaniach kulturalnych.**

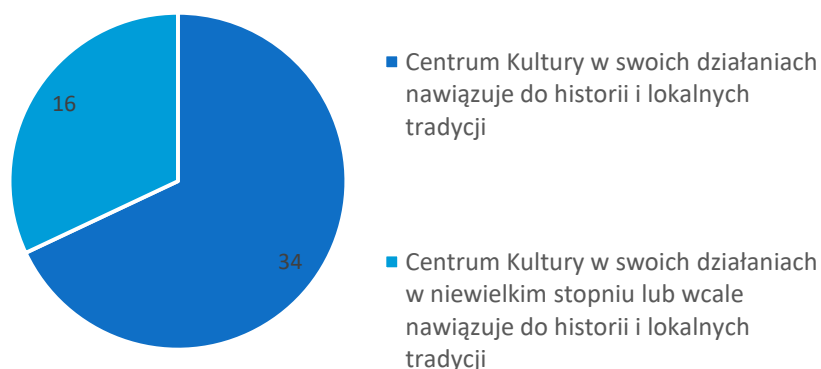
Oczekiwania badanych dotyczące działania Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi =50

Oczekiwane miejsce prowadzenia działań przez Centrum Kultury

Oczekiwania badanych dotyczące działania Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi =50

Wykorzystanie lokalnych tradycji w działaniach Centrum Kultury

Oczekiwania badanych dotyczące działania Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi =50

Lokalni liderzy kultury i społeczności potwierdzają, że mieszkańcy gminy oczekują przede wszystkim rozrywki, imprezy i zabawy. **Dla masowego odbiorcy oferta bywa zbyt ambitna, przy czym osoby, z którymi przeprowadzaliśmy wywiady zaznaczają, że nie powinno się rezygnować z niszowych przedsięwzięć, lecz nastawić się w ich przypadku na mniej liczny odbiorcę.**

Przekonania badanych na temat potrzeb mieszkańców potwierdzają informacje dotyczące tego, jakie wydarzenia sprawdzają się w gminie. Na pierwszy plan wysuwają się duże wydarzenia, ogólnodostępne festyny - z darmowym jedzeniem, licznymi atrakcjami, jakąś zabawą taneczną, ale też występami dzieci. Na tego typu wydarzeniach plenerowych

zdaniem badanych łatwo zająć czymś dzieci, a rodzice mogą w tym czasie skupić się na czymś innym. Zastanawiające jest tylko, czy dla rodziców faktycznie dostępna jest jakaś oferta uczestnictwa podczas takich wydarzeń poza biesiadowaniem?

Jest mnóstwo ludzi, ale myślę że oni tam przychodzą bo tam jest coś za darmo. Przychodzą tam coś zobaczyć, bo ktoś śpiewa, bo są występy dzieci, więc przychodzą rodzice, dziadkowie tych dzieci, zobaczyć jak one występują na tej scenie.

(cytat z wywiadu)

Sprawdzają się także przedsięwzięcia związane z tradycją i historią Polski, ale też regionu, a także różnego rodzaju okazjonalne święta. Te działania są okazją do spotkania się mieszkańców i świętowania ważnych dla nich wydarzeń. Dużym zainteresowaniem mieszkańców cieszą się działania o charakterze charytatywnym, gdzie mieszkańcy mogą poczuć się potrzebni i sprawczy.

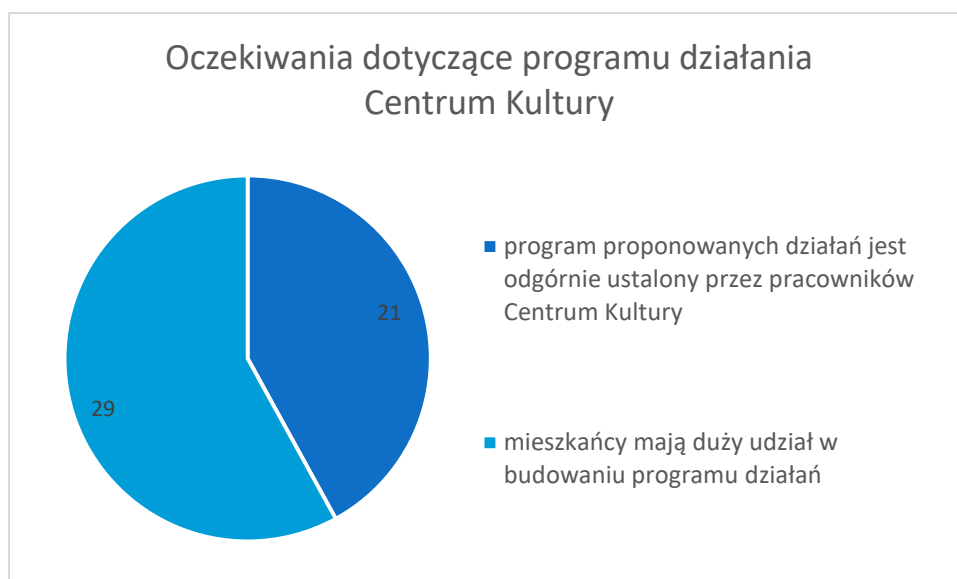
Dobrze odbierane są kameralne spotkania z aktorami, autorami książek, choć zwykle jest na niż mała frekwencja, to odpowiadają na zainteresowania konkretnej grupy mieszkańców.

Generalnie **wśród uczestników wydarzeń i odbiorców działań Centrum Kultury nie widać młodzieży, wśród osób dorosłych są to zwykle ci sami aktywni mieszkańcy, najbardziej aktywną i widoczną grupą są osoby starsze.**

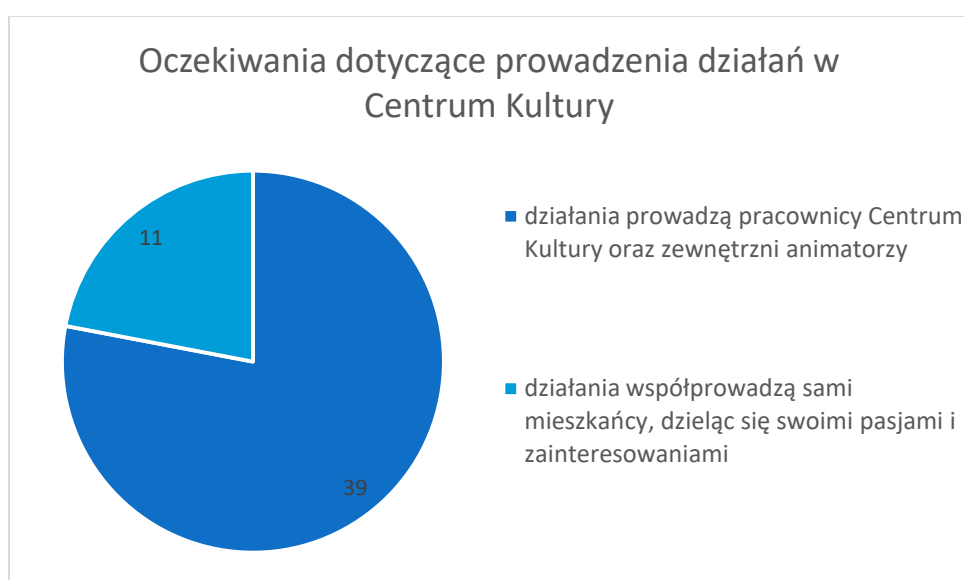
Część badanych podkreśla, że Centrum Kultury nie do końca wykorzystuje potencjał infrastruktury, którą posiada, aby poszerzyć grono odbiorców swoich działań. Na wyremontowanej sali widowiskowej niewiele się dzieje, brakuje koncertów, szczególnie dla młodzieży (przykładowo na Rap Night w Człuchowie bilety są bardzo szybko wyprzedawane przez młodych mieszkańców). Podobnie kawiarenka nie jest dostatecznie wykorzystywana, a mogłoby tam powstać na przykład stałe miejsce spotkań seniorów.

POTENCJAŁ KULTUROTWÓRCZY MIESZKAŃCÓW

Z odpowiedzi mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym wynika, że **połowa z nich ma oczekiwanie uwzględniania ich głosu w budowaniu programu działań Centrum Kultury. Blisko połowa wykazuje też gotowość do współprowadzenia wydarzeń i działań kulturalnych w oparciu o własne zainteresowania i talenty.** Pozostaje jednak znacząca grupa osób, która oczekuje, że działania w Centrum Kultury prowadzić będą pracownicy instytucji i zewnętrzni animatorzy, a sami badani nie mają przekonania do własnych możliwości w aktywnym tworzeniu lokalnej kultury.

Oczekiwania badanych dotyczące działania Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi =50

Oczekiwania badanych dotyczące działania Centrum Kultury Turystyki i Sportu, opracowanie własne, liczba odpowiedzi =50

Lokalni liderzy, organizatorzy wydarzeń kulturalnych i społecznych wskazują na **bierną postawę mieszkańców, jako odbiorców kultury, których zaangażowanie opiera się przede wszystkim na uczestnictwie w gotowych wydarzeniach**. To liderzy organizują wydarzenia i zapraszają mieszkańców do uczestnictwa, a także współtworzenia działań. Sami mieszkańcy rzadko wychodzą z inicjatywą, jest to szczególnie widoczne w przypadku mieszkańców Debrzna.

Różnie to bywa. Najczęściej jednak musimy działać w kole. Angażujemy wtedy swoje rodziny. Z zewnątrz ludzie nie są zainteresowani tymi

działaniami, bardziej efektem tych działań i uczestnictwem w tym wszystkim.

(cytat z wywiadu)

Trzeba jednak podkreślić, że **aktywność mieszkańców koncentruje się wokół stowarzyszeń i grup organizujących lokalne działania**, takich jak Oratorium, Stowarzyszenie Strzeczoniaczy, Liga Obrony Kraju (LOK), Stare Gronowo, Stowarzyszenie Przedsiębiorców Gminy Debrzno. Liderzy i organizacje jednoczą ludzi wokół siebie i swoich działań. W ich przypadku zazwyczaj **obecna jest stała grupa współorganizujących mieszkańców i dalsza grupa uczestniczących** (często znajomi i rodzinnych samych organizatorów). W ten sposób swoje miejsce w kulturze i działaniach społecznych znajduje młodzież, która jest właściwie nieobecna w Centrum Kultury, ale na jej potrzeby z powodzeniem odpowiada Oratorium, LOK czy Stowarzyszenie Przedsiębiorców Gminy Debrzno organizujące działania sportowe.

Jednym z ciekawszych spostrzeżeń naszych badanych było wskazanie na **trwałą tożsamość mieszkańców gminy, którzy zaangażowani w działania w ramach swoich mniejszych wspólnot i grup nie są zainteresowani tym, co dzieje się na poziomie gminy, czy konkretniej wydarzeniami kulturalnymi organizowanymi przez Centrum Kultury**. Z perspektywy badanych ważne jest to, że każdy może znaleźć swoje miejsce. Z jednej strony można powiedzieć, że tworzy to różnorodność społeczno-kulturową gminy, z drugiej jednak może polaryzować mieszkańców między sobą. Jeden z badanych podkreśla, że należy uszanować te odrębności i nie łączyć mieszkańców na siłę (przykładowo: nie wszyscy, którzy uczęszczają do domu kultury, chcą mieć związek z oratorium, i nie wszyscy, którzy są w oratorium nie chcą mieć związku z domem kultury).

*Oni się bardzo utożsamiają z nami, powoduje, że oni nie chcą już iść dalej.
(...) Ludzi ta kultura nie interesuje, oni się nie utożsamiają z tym wszystkim,
działają w innych obszarach i to ich absorbuje dużo bardziej.*

(cytat z wywiadu)

Niektórzy liderzy podkreślają, że barierą dla aktywnego zaangażowania mieszkańców może być **obawa o opinię innych mieszkańców** (obawa przed wyśmianiem, oceną). Znaczenie mogą mieć także uprzedzenia i utarte przekonania mieszkańców („kultura nie jest dla nas”), czy obawa przed pójściem gdzieś samemu.

*Debrzno jest małym miasteczkiem i to też powoduje, że ludzie boją się wyjść
z inicjatywą tak publicznie, wolą powiedzieć mi to w ciszy, żebym ja to
przedstawił jako ideę taką ogólną i wtedy ktoś pomaga mi ją realizować.
Ludzie się boją też opinii o sobie w takich małych miejscowościach.*

(cytat z wywiadu)

Lokalni liderzy zwracają również uwagę na demograficzne cechy społeczności gminy, której **mieszkańcy nie są wysoko wykształceni, co może mieć przełożenie na ograniczoną aktywność kulturalną.**

Nie ma mocno wykształconego społeczeństwa, przeciętni ludzie, pracujący w różnych zawodach, nauczyciele, to chyba ostatni poziom tego wyższego wykształcenia.

(cytat z wywiadu)

Barierą dla angażowania mieszkańców jest też zdaniem badanych **łatwa dostępność do kultury na poziomie indywidualnym** przez różnego rodzaju internetowe portale filmowe, muzyczne czy z bardziej niszowych obszarów kultury. Może się wydawać, że mieszkańcy właśnie w ten sposób realizują swoje potrzeby kulturalne. Gdy nie postrzegają kultury jako możliwości budowania wspólnoty i nawiązywania relacji społecznych uczestnictwo w kulturze organizowanej na poziomie gminy jest dla nich zbędne. Pandemia, która pozamykała mieszkańców w domach, zdaniem badanych wzmocniła ten trend.

Problemem jest dziś, to że ludzi trudno wyrwać z domu, z kanapy, mają wszystko – YouTube, Netflix, internet zapewnia większość potrzeb.

(cytat z wywiadu)

Pewne nasycenie dostępu do wydarzeń i działań o charakterze kulturalnym, społecznym czy rekreacyjnym jest też zapewnione na poziomie samej gminy. W gminie działa wiele stowarzyszeń, organizacji, każda podejmuje jakieś działania dla społeczności lokalnej. Lokalni liderzy zauważają, że **mieszkańcy mogą być zmęczeni nadmiarem tego, co jest oferowane, co może powodować ich wycofanie z życia społeczno-kulturalnego.** Niektórzy badani sugerują, że może warto zrezygnować z kilku wydarzeń w roku na rzecz lepszej organizacji tych kluczowych.

No i też ze względu na to, że jest małe zaludnienie tego miasta, w większości biorą udział te same osoby. A wiadomo, że siły są jakie są.

(cytat z wywiadu)

Organizatorzy społeczności lokalnej widzą wiele możliwości, aby bardziej angażować mieszkańców w życie kulturalne gminy i przechodzenia z roli konsumentów kultury do jej współtwórców. Pierwsza kwestia to **regularne badanie potrzeb mieszkańców, sprawdzanie na ile organizowane wydarzenia i działania odpowiadają na ich potrzeby.** W budowaniu podmiotowości i poczucia sprawczości odbiorców ważne jest też stwarzanie miejsca na ich pomysły i inicjatywy oraz konsekwentne na nie odpowiadanie.

W fajny sposób, mądrze zorganizowane, z burzą mózgów, mogłoby zdać rezultat. Tak, aby mogli się ewentualnie podzielić jakimś pomysłem, w małej grupie, a nie na forum przy dużej liczbie osób.

(cytat z wywiadu)

Trzeba by zapytać tych odbiorców, czy im się to podobało, czy przysliby jeszcze raz i czy przyprowadziliby kogoś ze sobą.

(cytat z wywiadu)

W obszarze badania potrzeb kulturowych mieszkańców pojawiły się konkretne pomysły:

- › uruchomienie naboru pomysłów na działania przy planowaniu kalendarza wydarzeń i budżetu Centrum Kultury na każdy kolejny rok,
- › organizacja happeningów o charakterze diagnostycznym przy okazji wydarzeń plenerowych (ważne jest, aby pytać o różne kwestie związane z kulturą, nie zadawać stałe pytania „jakich działań Ci brakuje w Centrum Kultury”),
- › budowanie trwałej relacji z dorosłymi na linii dziecko – rodzic,
- › ewaluacja działań z ich odbiorcami na bieżąco podczas organizowanych wydarzeń - wprowadzenie stałego elementu ewaluacji wydarzeń (przynajmniej tych ważnych i nowo wprowadzanych),
- › pozostawianie na stałe w ofercie działań, które sprawdzą się jako lokalne inicjatywy mieszkańców.

Kolejna kwestia to **kroczące wprowadzanie zmian, proponowanie nowych form działań w mikroskali, które będą miały potencjał zainteresowania niewielkiej, ale nowej grupy odbiorców.**

Ważne jest także **stałe rozszerzanie współpracy oraz pokazywanie efektów współpracy na zewnątrz.** Ważne jest tutaj pokazanie skali działania, ale też emocji i satysfakcji organizatorów. Być może warto poeksperymentować z formą informowania o zrealizowanych działaniach, tak aby trochę bardziej oddać ducha wydarzenia niż poprzez zdjęcia i sprawozdawczy opis. **Poszerzanie współpracy jest szczególnie istotne w przypadku grup mniej obecnych w lokalnej kulturze, jak młodzież czy osoby dorosłe.** W tym przypadku rekomendowana jest przez badanych ściślejsza współpraca z Młodzieżową Radą Gminy oraz ze szkołami, które mogą być kontaktem nie tylko do angażowania dzieci i młodzieży, ale także ich rodziców.

Wśród innych propozycji pojawiły się: łączenie działań i wydarzeń atrakcyjnych dla różnych grup wiekowych, organizowanie częstszych wydarzeń dla rodzin czy organizacja wydarzeń, w których będą brać udział artyści czy osoby popularne, znane przez mieszkańców na przykład z telewizji. Nie powinno się także zdaniem badanych rezygnować z działań o

charakterze masowym czy z tych działań, które sprawdzają się wśród mieszkańców jak łączenie imprez o charakterze charytatywnym z wydarzeniami kulturalnymi.

Raczej trzeba się otwierać na tę kulturę masową, coś co by przyciągało więcej osób, nie byłoby tak wymagające, byłoby bardziej pospolite, coś co trafia do większego grona odbiorców.

(cytat z wywiadu)

Jak jest jakaś osoba, która im odpowiada, no to już... całe kino zapchane.

(cytat z wywiadu)

Ważnym, w kontekście poszerzania grupy odbiorców jest **wychodzenie z działaniami w przestrzeń miasta, odwiedzanie szkół i świetlic przez animatorki Centrum Kultury**. Wyjścia w teren nie muszą wiązać się z organizacją czasochłonnym w organizacji wydarzeń czy warsztatów. Chodzi bardziej o rodzaje happeningów, wysłania aktywnego zaproszenia do odwiedzenia Centrum Kultury przez mieszkańców i zainteresowania ich kulturą oraz samą instytucją. W ten sposób instytucja daje się bezpośrednio poznać mieszkańcom, nie jedynie z poziomu informacji na plakacie.

Jednym z elementów lokalnej diagnozy było mapowanie pomysłów na działania kulturalne, którymi byłiby zainteresowani mieszkańcy Debrzna i miejscowości wiejskich gminy. Zbudowaliśmy z nich **bank pomysłów**, które mogą posłużyć mieszkańcom i mieszkankom do realizacji inicjatyw lokalnych w drugiej części projektu, ale również, a może przede wszystkim do realizacji działań przez Centrum Kultury i inne podmioty organizujące życie społeczno-kulturalne w gminie.

Zebrane pomysły znajdują się na kilku kolejnych stronach raportu.

⇒ Bank pomysłów na lokalne inicjatywy ⇐

- warsztaty z tworzenia naturalnych świec i mydła
- warsztaty rzeźbienia z owoców i warzyw
- warsztaty tworzenia biżuterii
- warsztaty tworzenia ekotoreb i koszulek
- warsztaty fotografii
- warsztaty kulinarne
- warsztaty malarskie (na przykład malowania na szkłe)
- florystyka, zielarstwo, tworzenie zielnika
- spotkania z politykami, posłami
- taniec towarzyski
- joga, ćwiczenia relaksacyjne, gimnastyka, muzykoterapia
- pisanie bloga
- spotkania z grupą poetycką „Wena”
- zabawy na podwórku dla dzieci
- kurs pierwszej pomocy
- spotkania z hobbystami, spotkania autorskie
- wyjazdy integracyjne
- teatr
- koncerty
- kabarety
- zajęcia dla osób z niepełnosprawnościami
- program artystyczny – przegląd piosenek patriotycznych w wykonaniu zespołu Grochowianki
- warsztaty dla dzieci – budowanie z klocków lego, robotyka, zajęcia plastyczne
- piknik rodzinny w Starym Gronowie połączony z plenerem malarskim i zawodami wędkarskimi

⇒ Bank pomysłów na lokalne inicjatywy ⇐

STARE GRONOWO DAWNIEJ I DZIŚ

- działanie dla mieszkańców Drozdowa, Buki i Starego Gronowa
- przygotowanie wystawy fotograficznej
- zebranie starych przepisów i wydanie książki kucharskiej
- przygotowanie potraw według zebranych przepisów i wspólne biesiadowanie
- spotkanie z najstarszymi mieszkańcami wsi
- koncert zespołu Gronowianki

WAKACJE W STRZECZONIE

- tygodniowy cykl warsztatów wakacyjnych poprowadzony przez „miejscowych”: działanie integracyjne i międzypokoleniowe dla mieszkańców Strzeżony i Buchowa
- zaangażowanie lokalnych pasjonatów do prowadzenia warsztatów: papierowa wiklina, nowa odsłona robótek ręcznych, kulinarne atrakcje, wiejskie grafitti
- zakończenie działań nad stawem

⇒ Bank pomysłów na lokalne inicjatywy ⇐

STRZECZONA NA SPORTOWO

- cykl zajęć sportowych dla dorosłych i seniorów w świetlicy: joga, nordic walking, muzykoterapia, wycieczki rowerowe

NOC KUPAŁY

- występ zespołu Strzeczonianki i wspólne śpiewanie,
- wicie wianków,
- taniec z ogniem robiony przez OSP,
- przygotowywanie potraw według lokalnej kuchni i wspólne biesiadowanie

DZIEŃ RZEMIOSŁA

- wydarzenie integracyjne dla mieszkańców promujące lokalnych pasjonatów
- warsztaty i pokazy: pokazy uli i robienia miodu (Romek Pasieka), ziołarstwo i zaprawy (p. Wójcik), warsztaty plastyczne (świetlicowa), warsztaty z drewna (p. Zygierski)
- w międzyczasie odbywają się zawody wędkarskie i turniej siatkówki

WSPÓŁPRACA NA RZECZ KULTURY

W Gminie Debrzno działa wiele podmiotów i pojedynczych osób, które aktywnie włączają się organizację życia społecznego, kulturalnego i sportowego mieszkańców. Mają swój duży wkład w budowanie lokalnej wspólnoty, integrację mieszkańców. Liderzy i organizacje na co dzień działają wokół swoich grup odbiorców – koncentrujących się wiekowo, wokół miejscowości czy wyznawanych wartości. Są jednak takie dni w ciągu roku, gdy lokalni działacze włączają się we wspólną organizację gminnych wydarzeń. Jak sami mówią, we współpracy pomaga im otwartość, zażyłość relacji, pozytywne nastawienie, poczucie wsparcia i dobra atmosfera współpracy. Warto też podkreślić, że lokalni liderzy to specjaliści w swoich dziedzinach, dzięki czemu podejmowane wspólnie działania są realizowane dobrze i na wysokim poziomie. Koordynatorem gminnej współpracy na rzecz kultury jest Centrum Kultury, które zaprasza do współorganizacji takich wydarzeń jak majówka, dożynki i inne okolicznościowe wydarzenia.

Pani dyrektor do nas dzwoni i mówi, że organizują taką i taką imprezę, czy weźmiemy w niej udział, i jesteśmy zapraszane. Nie pomijają nas, wiedzą że jesteśmy i z miłą chęcią weźmiemy w tym udział.

(cytat z wywiadu)

Lokali liderzy podkreślają profesjonalizm działania Centrum Kultury, skuteczność działania, dobre zarządzanie pracą zespołową podczas przygotowań i realizacji tych wydarzeń.

Na co dzień jednak współpraca lokalnych podmiotów z Centrum Kultury ogranicza się do wsparcia technicznego, organizacyjnego czy administracyjnego, które CK udziela przy organizacji lokalnych wydarzeń. Powoduje to, że lokalni liderzy i działające organizacje, a nawet osoby prowadzące świetlice wiejskie na co dzień nie mają właściwie kontaktu z Centrum Kultury. To z kolei skutkuje **słabym przepływem informacji** między instytucjami, podmiotami i Centrum Kultury, czasem do tego stopnia, że podmioty działające w wiejskich częściach gminy nie do końca są zorientowane, co dzieje się w mieście. Zdarza się także, że **organizowane wydarzenia są dublowane** (dzieją się w tym samym czasie), co wtórnie wpływa na problem zaangażowania mieszkańców.

Z perspektywy Centrum Kultury **brakuje oddolnej inicjatywy liderów i organizacji do podejmowania wspólnych działań oraz informacji zwrotnej, czy podmioty chcą współpracować w proponowanych przez Centrum obszarach.** Z perspektywy lokalnych liderów i organizacji dostrzegana jest duża otwartość Centrum Kultury, gdy ktoś przyjdzie z własnymi pomysłami. Patrząc z kolei z obu perspektyw i potencjału współpracy, który posiada gmina, **brakuje szerokiego wspólnego namysłu nad działaniami kulturalnymi w gminie, wspólnego planowania działań, które nie będą dotyczyć tylko pojedynczych wydarzeń.** Centrum Kultury ze względu na swoją rolę na kulturalno-społecznej mapie instytucji gminnych powinno **pełnić rolę koordynatora kultury i akceleratora działań, inicjatyw.** Tak też postrzegają rolę CK lokalne podmioty. Obecnie zadania CK jako organizatora lokalnej społeczności w obszarze kultury nie są dostatecznie realizowane.

Osoby prowadzące świetlice wiejskie i działające na poziomie sołectw dostrzegają **dużą koncentrację działań podejmowanych przez Centrum Kultury na samym Debrznie.** Projekty realizowane przez CK są dedykowane głównie centrum gminy, zdaniem badanych jakaś część z nich mogłaby być kierowana do sołectw i świetlic. Tym bardziej, że zarówno osoby prowadzące świetlice wiejskie, jak i podmioty działające w sołectwach wskazują na **potrzebę merytorycznego wsparcia w realizacji działań na miejscu i ich urozmaicenia.** Animatorzy z Centrum Kultury czy zapraszane osoby z zewnątrz to dla mieszkańców swego rodzaju atrakcja, która mogłaby zaciekać odbiorców, a z drugiej strony wzmocnić też świetlice czy sołectwa.

Część badanych podkreśla także **niski poziom współpracy między samymi sołectwami czy świetlicami**. Wspólne działania mogłyby zwiększać zasięg podejmowanych inicjatyw i odbiorców, łatwiej byłoby stworzyć coś większego. **Osoby prowadzące świetlice podkreślają także, że brakuje im stałego kontaktu z pracownikami Centrum Kultury**, wspólnych spotkań, podczas których można by porozmawiać o planowanych działaniach, ale też bieżących wyzwaniach i problemach.

Pewnym wyzwaniem jest także **niewystarczający poziom finansowania na prowadzenie działań w miejscowościach wiejskich oraz brak świetlic**, a co za tym często idzie – partnerów do działania. Ciekawym przykładem rozszerzania działań na inne sołectwa jest Strieczona, która stale zaprasza do uczestnictwa w swoich działaniach mieszkańców sołectwa Buka, którzy nie mają żadnego miejsca spotkań w swojej miejscowości. Cenioną praktyką wspomnianą przez jedną badaną były organizowane przez wiele lat w gminie zawody między sołectwami, które w duchu zdrowej rywalizacji budowały siłę sołectw i świadomość wspólnego tworzenia lokalnej społeczności.

Przyglądając się poziomowi współpracy w budowaniu lokalnej kultury w Gminie Debrzno zauważamy wyraźną **potrzebę sieciowania instytucji, podmiotów i liderów, wymiany doświadczeń, lepszego poznania swoich potrzeb, planów i zasobów**, wiedzy na temat tego kto i co może dać lokalnej kulturze. Wyraźne jest także oczekiwanie **wzmocnienia roli Centrum Kultury jako organizatora lokalnej społeczności, który całościowo podejździe do budowania lokalnej kultury z jak najlepszym wykorzystaniem dostępnych potencjałów**. Wśród propozycji podejmowanych działań w tym zakresie pojawiły się też wskazania na konkretne narzędzia: utworzenie wspólnego kalendarza wydarzeń, współdzielonego dysku online do dzielenia się materiałami, regularne spotkania planujące wydarzenia i ewaluujące te działania, które się zakończyły.

Inicjatorzy programu Dom Kultury + zwracają także uwagę na **korzystanie z lokalnych potencjałów do codziennego budowania kultury**. Oczywiście te potencjały to lokalni liderzy, organizacje i podmioty, ale też mniej widoczni na co dzień artyści, rzemieślnicy czy indywidualni mieszkańcy – pasjonaci. Zasoby to także miejsca, do których warto wychodzić z działaniami w przestrzeń, czy do których warto nawiązywać, a także historyczne wydarzenia, historie i opowieści, które są ważne dla mieszkańców i budują lokalną tożsamość.

W trakcie realizacji diagnozy zebraliśmy z mieszkańcami **listę gminnych potencjałów, które warto wykorzystać przy realizacji lokalnych inicjatyw w drugiej części projektu, ale przede wszystkim w budowaniu kultury na co dzień**. Tym bardziej, że diagnoza potrzeb mieszkańców wskazała na ich zainteresowanie lokalną historią i tradycjami.

Na kolejnych stronach zamieszczamy listę zmapowanych gminnych potencjałów.

Gdzie wychodzić z kulturą?

Gdzie się nie spojrzy, to można coś zrobić

(wypowiedź z wywiadu z mieszkańcem Debrzna)

- park naprzeciwko szkoły
- staw w Drozdowie
- jeziora (szczególnie Jezioro Żuczek)

- sala widowiskowa w CK
- Pałac w Starym Gronowie
- świetlice wiejskie i ich otoczenie
- Baszta Młyńska (Baszta Czarownic)
- inkubator przedsiębiorczości Cierznie
- zakład ceramiki w Starym Gronowie
- zabytkowy kościół w Starym Gronowie
- stary cmentarz w Buce i Drozdowie
- biblioteka
- pomnik poległych

- rynek miejski
- Podwórkó Miejskie przy urzędzie miasta
- plac przed Centrum Kultury
- zaplecze sportowe (skatepark, orliki i boiska, siłownie zewnętrzne, stadion)
- plac lotników w Debrznie
- granica polsko-niemiecka Celniak
- plac przy murach miejskich

Do czego nawiązywać w działaniach kulturalnych?

- legenda o Dziku - dlaczego znalazł się w godle Debrzna
- legenda o uwięzieniu wiedźm i czarownic w baszcie
- *święty* z Debrzna, który zginął w Auschwitz
- nawiązywanie do lokalnej historii i doświadczeń starszych mieszkańców, którzy przeżyli ważne wydarzenia
- ciekawe i zabytkowe miejsca, które warto opisywać
- historia lotnictwa w Debrznie
- wieńce dożynkowe, które wygrywają powiatowe konkursy
- potrawy regionalne, jak czernina
- tradycja świętowania (święta lokalne, regionalne, krajowe)

Z kim budować lokalną kulturę?

Lokalni liderzy, liderki i grupy działające w obszarze kultury i które można zaangażować w budowanie kultury w gminie

- Zespół muzyczny Gronowianki
- Zespół Strzeczonianki
- WENA – nieformalna grupa poetów
- nieformalna grupa fotografów, skupiająca młodzież
- teatr amatorów AteDe
- Stowarzyszenie Strzeczoniaczy
- zespół młodzieżowy Stokrotki
- Liga Obrony Kraju Debrzno
- Oratorium
- osoby prowadzące świetlice wiejskie
- Koła Gospodyń Wiejskich
- Rady Sołeckie
- Ochotnicze Straże Pożarne
- Miejska Rada Młodzieżowa
- Rada Seniorów
- Stowarzyszenia Przedsiębiorców Gminy Debrzno
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno
- żłobki, przedszkola, szkoły
- akademie i klub sportowy (młodzież)

Z kim budować lokalną kulturę?

Lokalni liderzy, liderki i grupy działające w obszarze kultury i które można zaangażować w budowanie kultury w gminie

- Pani Marysia – teksty piosenek
- Pani Garbarska (Uniechów) – śpiew
- Krystyna Ślusarczyk - współtwórczyni i prowadząca amatorskiego teatru AteDe
- Pan Kołtus (Uniechów), pani Janka – ogrodnictwo
- Pan Sobczak (Głuchowo) – ozdoby i donice z drewna
- Pan Czesław Rugała (Strzeczone) - ozdoby z metalu
- Pani Kazia – papierowa wiklina
- Pani Lidzia – makramy
- Pani Dorota – nalewki
- Agnieszka Seledec, Krystyna Misiak - szydełkowanie
- Agnieszka Świstowska - prezeska Koła Gospodyń Wiejskich i zespołu Gronowianki
- dzieci ze świetlicy w Strzeczonie – dekoracje na jasełka
- Pani Maria - zielarka, wypłata kosze z wikliny, rękodzieło, wystawia się na kiermaszach
- Pani Beata ze Słupii - dzierga makramy, dywaniki, torebki
- Bartosz Zakrzewski - talent plastyczny
- Wanda Mulik - rękodzieło
- Agnieszka Beger - kolekcjonuje torebki
- Pani Kasia - nauczycielka ze Starego Gronowa - robi na drutach chusty, szale, czapki
- Klaudia Nowak - kaletniczka, wyroby ze skóry, biżuteria

Z kim budować lokalną kulturę?

Lokalni liderzy, liderki i grupy działające w obszarze kultury i które można zaangażować w budowanie kultury w gminie

- Irena Klingiel – pięknie śpiewa
- Dominika Rosińska – utalentowana wokalistka
- Łukasz Gwiżdziel – fotografia przyrodnicza
- Darek Stanecki – fotografia,
- Andrzej Cisoń – maluje
- Elżbieta Faryna – maluje
- Sakatowski Stefan – malarstwo
- Jan Cisoń – światowej sławy filatelista
- Krzysztof Kaszuba – przygrywa na saksofonie
- Wanda Mulik – robi koszyczki, podstawki z witek brzoźowych
- Jadwiga Michałek – tworzy poezję
- Andrzej Cisoń – prowadzi zajęcia plastyczne
- Darek Stanecki, Joanna Stanecka – fotografia
- Argimir Iwicki – podróżnik i dziennikarz
- Kasia - prowadzi Basztę Młyńską
- Dagmara – prowadzi grupę „Czas na mamy”
- Danka Ożga – instruktorka strzelectwa, założycielka i prezeska miejscowego oddziału LOK w Debrznie
- ks. Damian Okroj - prowadzi oratorium dla dzieci i młodzieży

Z kim budować lokalną kulturę?

Lokalni liderzy, liderki i grupy działające w obszarze kultury i które można zaangażować w budowanie kultury

- Barzycka Katarzyna – zapiski z historii kroniki strażackiej i zespołu Strzeczonianki
- Pan Jan – wyroby z zapalek
- Marek Kutzmann - autor profilu Stare Gronowo ze starej fotografii
- Bogdan – OSP, sporty ekstremalne
- Daria i Konrad – instruktorzy karate
- Norman Zezula – mistrzostwo świata w kajakarstwie
- rolnicy – żniwne wycieczki
- lokalni pszczelarze
- Łukasz Gwiżdziel, Monika Zelek, Piotr Horzela - przyrodnicy, fotografia
- floryści z lokalnych kwaciarni
- P. Zamaria - były nauczyciel, tzw. *dziecko wojny*
- Adam Satro, Robert Kraszczuk, Tomasz Wiktorzak, Piotr Wojtanek, Tomasz Częścik - historia, archeologia
- pan Jan - interesuje się historią lotnictwa, w CK ma swój mały klub i muzeum tradycji lotniczych
- byli lotnicy
- Patryk Bugaj - członek Młodzieżowej Rady Powiatu, aktywnie działa na rzecz Debrzyna
- Marzena Makowska – dogoterapeutka
- Grzegorz Bednarczyk, Dawid Plejst, Maks Mrożyna - kolarstwo
- Kaja Nowak - jazda konna

REKOMENDACJE DOTYCZĄCE BUDOWANIA LOKALNEJ KULTURY

Przeprowadzona diagnoza lokalna wśród mieszkańców oraz liderów społecznych w Gminie Debrzno wskazuje na umiarkowane zainteresowanie odbiorców obecnych działań kulturalnych „dużą sztuką” (w tradycyjnym rozumieniu kultury wysokiej). Nie oznacza to jednak, że Centrum Kultury Sportu i Turystyki czy inne podmioty działające w obszarze kultury i organizacji życia społecznego w gminie mają rezygnować z tego kierunku działania. Przedstawiamy kilka rekomendacji opartych na zebranych wynikach diagnozy, które mogą stanowić pewną wskazówkę jak wprowadzać nowe tematy czy formy działania w obszar lokalnej kultury. Wskazujemy też, na co warto zwrócić uwagę prowadząc działania kulturalne wśród mieszkańców.

1. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że wiodącym oczekiwaniem dotyczącym kultury w gminie Debrzno jest integracja i rozrywka. **Ważne jest, aby stwarzać możliwość do realizacji tych potrzeb mieszkańcom i mieszkankom, ale jednocześnie tak realizować działania kulturalne, aby wplatać w nie treści kulturowe.** Jednym słowem, chodzi o to, aby wydarzenie plenerowe czy festyn nie były jedynie kolejnym, przyjemnym spotkaniem mieszkańców, ale także kształtowały w ich uczestnikach umiejętności odbioru kultury, rozumienia sensów kultury i znaczenia we współczesnym świecie.
2. **Potrzebę integracji i rozrywki mieszkańców warto wykorzystać do budowania silniejszych relacji współpracy między mieszkańcami, działającymi formalnymi czy nieformalnymi grupami oraz wspólnej realizacji celów** (zrobienia czegoś wspólnie) na rzecz lokalnej wspólnoty czy rozwoju lokalnej kultury. Przykłady takich działań możemy odnaleźć we wszystkich działaniach odbywających się pod hasłem *Debrzno Pomaga*, gdzie działania w obszarze kultury często towarzyszą mobilizacji i aktywności społecznej mieszkańców. Dobrym przykładem są też działania podejmowane w Strzeczonie – wspólne z mieszkańcami zaplanowanie i zagospodarowanie terenu wokół świetlicy i stawu dla dalszych działań kulturalnych, integracyjnych i rekreacyjnych.
3. Potrzeby mieszkańców dotyczące kultury i spędzania czasu wolnego dotyczą także w dużej mierze rozwoju zainteresowań, pasji, zagłębiania się w kulturę. Dla tej grupy mieszkańców realizowane działania kulturalne powinny nie tylko stwarzać możliwość uczestnictwa w kulturze, czy kształtować umiejętności tworzenia sztuki, ale pokazywać też perspektywę użycia kultury do opowiadania o świecie w lokalnym, krajowym czy szerszym wymiarze.

4. Rozwijając pole kulturalnej działalności Centrum Kultury oraz innych podmiotów i grup, które pracują w tym obszarze z mieszkańcami warto **wprowadzać krocząco nowe tematy i formy działania, testując w ten sposób oczekiwania mieszkańców i poszerzając ich pole kulturowego uczestnictwa i zaangażowania**. Nie trzeba od razu tworzyć nowych, stałych sekcji czy kół zainteresowań do oferty Centrum Kultury. Chodzi raczej o wprowadzanie metody małych kroków, której stałym elementem będzie ewaluowanie nowo wprowadzanych działań i decydowanie na tej podstawie o ich stałym osadzeniu na mapie lokalnej kultury. Powinno to też dotyczyć lokalnych inicjatyw, które będą realizowane przez mieszkańców w drugiej części projektu.
5. Mapa kulturalnych wydarzeń w Gminie Debrzno jest różnorodna i bogata. Najbardziej brakuje w niej dorosłych mieszkańców. **Planując działania w Centrum Kultury czy też lokalne inicjatywy kulturalne warto zwrócić uwagę czy osoby dorosłe znajdą tam dla siebie miejsce: jako aktywni rodzice, którzy mogą wspólnie zrobić coś z dziećmi, ale także jako indywidualne osoby, dla których kultura może być sposobem na odpoczynek i oderwanie się od codzienności, ale także narzędziem osobistego rozwoju**.
6. Warto zwrócić uwagę, aby **realizowane działania kulturalne w gminie odbywały się w czasie największej dostępności dla mieszkańców, szczególnie tych, którzy w najmniejszym stopniu uczestniczą w lokalnej kulturze – młodzieży i dorosłych**. Dla nich miejsce dla kultury może znaleźć się w weekendy (szczególnie w niedzielę) lub w ciągu tygodnia w godzinach późno popołudniowych.
7. Jednym z celów programu Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne jest odnajdywanie w społecznościach lokalnych potencjałów, które można zaangażować i wykorzystać do działania w obszarze kultury. Przez lokalne potencjały należy rozumieć miejscowych twórców i artystów, lokalnych rzemieślników, wytwórców i organizatorów kultury czy działań społecznych, ale też sportowców, podróżników, mieszkańców – pasjonatów i inne osoby obecne w świadomości mieszkańców. Potencjały to też mniej lub bardziej oczywiste miejsca, w których warto realizować działania kulturalne, albo które same w sobie niosą jakieś historie czy legendy związane z lokalną społecznością. Wiele z nich zdiagnozowaliśmy wspólnie z mieszkańcami i umieściliśmy w raporcie. **Jedną ze zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców jest zainteresowanie lokalną historią, osobami i miejscami, które ją ze sobą niosą, warto uwzględnić je w budowaniu lokalnej kultury**.
8. Konieczne jest **wzmocnienie roli Centrum Kultury, jako organizatora kultury w gminie**. To do działań Centrum powinno należeć wzmacnianie relacji i sieci współpracy między instytucjami, organizacjami i grupami działającymi w obszarze

kultury, ale też edukacji czy pracy społecznej. Centrum Kultury powinno stwarzać możliwości i ramy takiej współpracy, jednak niekoniecznie zawsze powinno ją animować. Ważne jest także **wzmocnienie koordynacji licznych działań społeczno-kulturalnych, które dzieją się w ciągu roku w gminie oraz inicjowanie dyskusji o tych działaniach w gronie ich twórców**, zarówno w zakresie planowania nowych przedsięwzięć, jak i ewaluacji tych, które się zakończyły.

REKOMENDACJE DOTYCZĄCE REALIZACJI LOKALNYCH INICJATYW MIESZKAŃCÓW

Z perspektywy celów programu Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne oraz wniosków płynących z lokalnej diagnozy potrzeb kulturowych mieszkańców Gminy Debrzno, warto zadbać, aby lokalne inicjatywy mieszkańców realizowały następujące rekomendacje:

1. Działania powinny być skierowane w pierwszej kolejności do grup najmniej obecnych w lokalnej kulturze: młodzieży, dorosłych, rodzin z dziećmi.
2. Działania powinny być podejmowane także poza murami instytucji – Centrum Kultury czy świetlic wiejskich. W ten sposób zwiększy się szansa dotarcia do innych grup odbiorców, a przestrzeń miasta i gminy zostanie ożywiona przez kulturę.
3. Warto wzmacniać inicjatywy podejmowane w partnerstwach między różnymi podmiotami, liderami społecznymi, lokalnymi twórcami, rzemieślnikami, artystami. Należy zwrócić uwagę, aby partnerstwa były faktycznie wspólną realizacją działań, a nie ograniczały się jedynie do wsparcia technicznego czy organizacyjnego przy realizacji inicjatyw.
4. Inicjatywy powinny wspierać potrzeby różnych grup, zarówno tych, które oczekują działań, których głównym celem jest integracja i rozrywka, jak i tych, którzy oczekują treści kulturowych i większego zaangażowania w rolę uczestników i odbiorców działań. Należy zatem wspierać różnorodność inicjatyw, różnicować ich skalę i zachęcać inicjatorów do wprowadzania nowych form działań, niepowielania schematów dotychczasowych przedsięwzięć i wydarzeń.
5. Działania powinny wzmacniać lokalność i budowanie tożsamości mieszkańców. Warto więc dbać o to, aby nawiązywały do lokalnych wydarzeń, historii i angażowały w działania miejscowych twórców, rzemieślników, artystów i mieszkańców-pasjonatów.